

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2015

Marking Scheme

Polish

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

MODEL ODPOWIEDZI I PUNKTACJA

Fanatyzm we współczesnym świecie

Uwaga:

Przy przyznawaniu punktów w części II i III będą brane pod uwagę następujące elementy:

1. Przejrzystość celu – kandydat zrozumiał pytanie i wie, jak podejść do udzielenia odpowiedzi – 30%
2. Spójność wypowiedzi – kandydat dobiera właściwy materiał, korzystając z niego w uporządkowany i celowy sposób – 30%
3. Znajomość języka – kandydat wykazuje na tyle dobrą znajomość języka, by w sposób jasny i w miarę płynny przekazać treść – 30%
4. Zasady – gramatyka i ortografia – 10%

Część I (30/100)

Właściwa odpowiedź, wyrażona własnymi słowami, udzielona na podstawie tekstu

1. Jakie zachowania i postawy decydują o tym, że określamy kogoś mianem fanatyka? Podaj pięć cech, które autor wymienia w 2. akapicie. (5)

1 pkt za każde zachowanie lub postawę

- przekonanie o słuszności wyznawanych przez siebie poglądów
- przyjęcie bezkompromisowej i dogmatycznej postawy wobec innych
- odwołanie się do przemocy w celu udowodnienia słuszności swoich przekonań
- kierowanie się emocjami
- przekonanie o własnej wielkości
- inne

2. Podaj trzy najważniejsze sposoby przeciwdziałania fanatyzmowi, o których autor mówi w akapitach 6, 7, 8 i 9. (5)

3 pkt za jeden aspekt i 1 pkt za każdy kolejny

- wypracowanie zdolności do krytycznego myślenia i prowadzenia dialogu
- akceptacja pluralizmu opinii
- wypracowanie nowych zasad etycznych, opartych na godności człowieka
- inne

3. Odwołując się do treści tekstu (akapit 2, 3, 4 i 5),

a) napisz, jakie są dwie główne przyczyny sprzyjające tworzeniu się postaw fanatycznych oraz

b) wyjaśnij, na czym polega różnica w ocenie postawy fanatycznej, dokonanej przez samego fanatyka i przez społeczeństwo. (5)

2 pkt za część (a) i 3 pkt za część (b)

a)

- wewnętrzne predyspozycje jednostki czyli patologiczne cechy osobowościowe
- zewnętrzne warunki środowiskowe lub społeczne
- inne

b)

- Fanatyk ocenia swoją działalność pozytywnie. Uważa siebie za wybrańca, występującego w obronie słusznej sprawy.
- Społeczeństwo natomiast odbiera jego postawę jako agresywną i wywołującą zagrożenie.
- inne

4. „Fanatykiem staje się często osoba bezradna życiowo, niedojrzała emocjonalnie, szukająca stałego wsparcia i pomocy ze strony innych. W postawach fanatycznych osobowości niedojrzałe znajdują rozwiązanie swoich problemów, poczucie bezpieczeństwa oraz wrażenie sensowności życia i świata”. (akapit 4) Co oznacza ta wypowiedź w kontekście przeczytanego tekstu i czy się z nią zgadzasz (lub nie zgadzasz)? Uzasadnij swoją odpowiedź. (5)

Refleksje typu:

- mówi się czasami, że ludzie z marginesu społecznego to osoby, które nie zaznały miłości i akceptacji w rodzinie; tacy ludzie często tracą kontakt z samym sobą, są zagubieni, czują się niezrozumiani, nie widzą sensu życia
- dopiero jakaś idea albo grupa jest w stanie nimi zawładnąć i zapełnić im tę pustkę w życiu
- przypomina to działanie niebezpiecznych sekt, które również oferują swoim wyznawcom akceptację, zrozumienie i miłość, by zdobyć ich względy i zaufanie, w zamian za posłuszeństwo
- w takich sytuacjach należy mieć się na baczności i zachować zdrowy rozsadek, tj. umiejętność krytycznego myślenia
- ważne jest, by w społeczeństwie nikogo nie wykluczać, lecz go integrować
- inne

5. „Na boiskach sportowych fanatyczni szalikowcy biją się między sobą w obronie dobrego imienia drużyny piłkarskiej, której kibicują”. (akapit 1) Odwołując się do treści tekstu, opisz postawy fanatyczne widoczne w zachowaniu kibiców sportowych. (5)

Przykłady typu:

- kampania ideologiczna
- działanie grupy
- my dobrzy, oni źli
- agresor / ofiara
- używane argumenty
- półprawdy i pomówienia
- zniesławienie ofiary

- kierowanie się silnymi emocjami
- poczucie bycia usprawiedliwionym
- inne

6. „Umiejętność krytycznego myślenia pozwala zweryfikować prawdziwość własnych poglądów [...]. Ten, kto myśli krytycznie, stwierdzi z pokorą, że wielu rzeczy jeszcze nie wie i daleko mu do poznania całej prawdy”. (akapit 7) Co oznacza ta wypowiedź w świetle przeczytanego tekstu? Odpowiedź uzasadnij. **(5)**

Refleksje typu:

- każda demokracja i wspólnota wolna od agresji i fanatyzmu opiera się na dialogu
- podstawą otwartego dialogu jest krytyczne myślenie wobec własnych i cudzych poglądów
- krytyczne myślenie polega na zachowaniu otwartego umysłu, unikaniu stereotypów i ciągłym weryfikowaniu swoich poglądów
- nikt tak naprawdę nie wie wszystkiego do końca, a jeśli ktoś twierdzi inaczej, może stać się zagrożeniem dla innych, i w tym momencie powinno nam się zapalić czerwone światelko
- dobrze jest zachować dystans wobec autorytetów i nie wierzyć każdemu przeczytanemu i usłyszanemu słowu
- ważne jest, by wykazywać tolerancję i nie upierać się przy własnych poglądach, bez wysłuchania argumentów drugiej strony
- inne

Część II (30/100)

Płynna wypowiedź na temat przy użyciu około 100 słów

„Przytoczone fakty świadczą o poważnym kryzysie współczesnej kultury [...]”. (akapit 1)

Używając około 100 słów, skomentuj ten cytat w świetle przeczytanego tekstu, wyrażając własną opinię na ten temat.

Refleksje typu:

- Czy jest to rzeczywiście problem współczesny (zglobalizowanego świata), czy istnieje on już od dawna?
- Fanatyzm jest złem, bo zaburza i dezorganizuje współpracę i współzycie jednostek i grup społecznych, uniemożliwia jednostce poznanie prawdy.
- Skutkiem fanatyzmu jest eskalacja przemocy i agresji w postępowaniu jednostek i zachowaniu narodów i społeczeństw, np. znęcanie się, wszelkie formy nietolerancji, konflikty i terroryzm.
- Co możemy zrobić, żeby rozwiązać ten problem?
- inne

Część III (40/100)

Czytelnie napisane wypracowanie na temat, przy użyciu około 300 słów, w którym treść przekazana jest w sposób przejrzysty, spójny i w miarę płynny

Napisz wypracowanie na jeden z poniższych tematów, używając około 300 słów:

1. Głęboka wiara niesie ze sobą nie tylko nagrodę, ale i ryzyko.

Refleksje typu:

- wiara daje nadzieję, ale nadzieja jest też matką głupich
- wiara zbliża ludzi do siebie, ale też ich dzieli
- wiara pomaga żyć, ale posunięta zbyt daleko może zaślepić i prowadzić do fanatyzmu
- wiara obiecuje zbawienie, ale relatywizuje winę i odpowiedzialność za popełnione czyny
- religia oferuje gotowe autorytety, ale może też łatwo ludźmi manipulować
- religia daje możliwość wiary w coś większego od nas samych, ale odbiera wiarę we własne siły
- inne

ALBO

2. „Najbogatszym jest ten, kto na najmniejszym poprzestaje”. (Sokrates)

Refleksje typu:

Być bogatym, znaczy:

- potrafić się cieszyć z tego, co się ma
- znać swoją miarę i wiedzieć, kiedy trzeba powiedzieć „dosyć”
- dzielić się z innymi
- doceniać drobiazgi w naszym życiu
- być wrażliwym na wartości pozamaterialne
- zauważać bogactwo przyrody wokół nas
- inne

